

***Türkoloji Araştırmaları 1997***

Fuat Özdemir Anısı, Adana, 1997,  
Sf.125-139, ISBN 975-8018-03-5

**ADANA İL HALK KÜTÜPHANESİ'NDE  
BULUNAN BİR HİKÂYE-İ İBRÂHİM  
EDHEM NÜSHASI**

**Yrd.Doç.Dr.İ.Çetin DERDİYOK**

Eski edebiyatımızın beslendiği önemli kaynaklardan biri de, Kur'an'daki kıssalarla birlikte peygamberler ve din ulularının menkabeleridir. Türkler arasında İslâm dininin öğrenilmesi ve yayılması bakımından, estetik yönü de bulunan, gerek manzum gerekse mensur olarak yazılmış bu menkabelerin önemli rolü olmuştur.

Bu tür menkabelerden biri de burada tanıtmaya çalışacağımız Adana İl Halk Kütüphanesi, Ramazanoğlu Kitaplığı yazmaları arasında bulduğumuz müellifi belli olmayan, son kısmı oldukça eksik, 58 beyitlik "Manzûme-i Hikâye-i İbrâhîm Edhem'dir.

Türkiye Yazmaları Toplu Kataloğu'nda<sup>1</sup> da tespit edilmiş olan bu nüshanın tavsifini şöylece verebiliriz :

**Adana İl Halk Kütüphanesi, 01 Hk 1125/2**

Baş: Allâh adı birle söze girelüm  
Hem Muhammed'e şalâvât virelüm

Son: Pâdişâhın emrini hep bildiler  
Atı tonı cümle hâzır oldılar  
Hep vezîrler düşdi şâhın yanına  
.....kıldılar  
Avlayuban.....  
.....

<sup>1</sup>Türkiye Yazmaları Toplu Kataloğu, 01 Adana İl Halk Kütüphanesi ve Müzesi, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü, C.III, Ankara 1986, s.704.

Mesnevi tarzında kafiyelenmiş 58 tam beyitten meydana gelen bu nüshanın 58 ve 59. beyitlerinde mısra ve kelime eksiklikleri vardır.

Bir sultan iken mutasavvıf olan İbrahim Edhem' in başından geçen olaylar, eski Türk edebiyatında bazı mesnevilere konu olmuştur.<sup>2</sup> Hatta Bursalı Mehmed Tahir, Osmanlı Müellifleri'nde Lâmi'nin Kıssa-i Edhem ü Hümâ adlı bir mesnevi yazdığını bildiriyor.<sup>3</sup> Kaynaklar Sâbit ve Nâti'nin de bu konuda mesneveleri bulunduğunu haber vermektedirler.<sup>4</sup>

Yalnız Turgut Karacan, "Bosnalı Alaeddin Sabit, Divan" adlı kitabında, "Edhem ü Hümâ mesnevisini bazı müellifler, meşhur Veli İbrahim Edhem'in hikayesiyle karıştırmışlar, bazı kütüphanelerde de, çağdaşı Nâti'nin Edhem ü Hümâ'sıyla aynı tutulmuştur." şeklinde bir bilgi veriyor ve dipnotta "Sabit, Edhem ü Hümâ " adlı kitabını kaynak gösteriyor.<sup>5</sup>

İbrahim Edhem hikâyesinin konusu kısaca şöyledir : "İbrahim Belhli bir Şehzâdedir; bir gün avda iken, nereden geldiği bilinmeyen bir ses işitir. Ses kendisinin, tavşan ve tilki avlamak için yaratılmadığını söyler. Bunun üzerine İbrahim, attan iner, babasının çobanlarından birinin yün abasını giyer, atı ile üzerindeki bütün eşyâsını çobana verir. Sonra "takvâ ve riyâzet" yolunu tâkip etmek üzere, dünyevî hevesler yolundan" ayrılır.<sup>6</sup>

Gerek manzum gerekse mensur menkabelerde İbrahim Edhem ve çevresinde gelişen olaylar, bu şekilde anlatılır ve işlenir. Örneğin Sinan Paşa'nın mensur olarak yazılmış Tezkiretü'l-Evliyâ adlı eserinde de İbrahim Edhem'in bu şekilde tasavvuf yoluna girdiği anlatılır ve onun ibret verici sözlerine, başından geçen olaylara yer verilir.<sup>7</sup> Yine Vâhidî'nin

<sup>2</sup>Agâh Sırrı Levend, Türk Edebiyatı Tarihi, C.I, AKDYYK, TTK Yayınları, Ankara 1984, s.122.

<sup>3</sup>Bursalı Mehmed Tahir, Osmanlı Müellifleri, C.II, İstanbul 1333, s.493.

<sup>4</sup>a.e., s.119 ve 451; Doç.Dr.Halûk İpekten (Doç.Dr.Mustafa İsen, Doç.Dr.Recep Toparlı, Doç.Dr.Naci Okçu, Yrd.Doç.Dr.Turgut Karabey) Tezkirelere Göre Divan edebiyatı isimler Sözlüğü, KTB Yayınları, Ankara 1988, s.322 ve 400; Dr.İskender Pala, Ansiklopedik Divan Şiiri Sözlüğü, Akçağ Yayınları, s148,149.

<sup>5</sup>Doç.Dr.Turgut Karacan, Bosnalı Alaeddin Sabit, Divan, Cumhuriyet Üniversitesi Yayınları, Sivas 1991, s.48.

<sup>6</sup>C.Van Arendonk, "İbrâhim B. Adham B. Mansûr B. Yazîd B. Câbir", İslâm Ansiklopedisi, C.V/II, s.886.

<sup>7</sup>Emine Gürsoy Naskali, Sinan Paşa, Tezkiretü'l-Evliyâ, KTB Yayınları, Ankara 1987, s.78-84.

Hâce-i Cihân'ında da buna benzer şekilde İbrahim Edhem'in mensur menkabeti yer alır.<sup>8</sup>

Adana İl Halk Kütüphanesi'nde bulunan sonu eksik nüshadaki hikâye ise kısaca şöyledir: Hikâyeci, Allâh adını andıktan, peygambere selâm verdikten sonra, Horasan'da İbrahim Edhem adında nüfûzlu bir padişah yaşadığını bildirir. İbrahim, bir gece ipek atlas döşekler içinde yatarken, sabaha yakın uyanır ve karısına cennet köşkünde de bir arada olmak istediğini söyler. Bu arada sarayın damında biri gezinmektedir. İbrahim Edhem, bu kişiyi çağırır ve kim olduğunu sorar. O da deveci olduğunu, devesini kaybettiğini ve devesini aradığını söyler. İbrâhîm Edhem de "Damda deve aranır mı? Sen şaşkın mısın?" diye sorar. Deveci de :

Bu altun taht üzere Tañrı bulunur mı  
Böyle yatmağıla cennet alınır mı

der.

İbrahim Edhem bundan sonra durgunlaşır. Yüzü gülmez, yemez, içmez ve konuşmaz. Vezirler ne yapacaklarını bilemezler.

Bir gün yine "Ben kervancıyım." diyerek, deveci tekrar gelir. Padişahın adamları, deveciyi saraya bırakmak istemezler. O da :

Kişi eydür bâkîyî fânîye şatmayasın  
Dünyâ için âhiretin yıkmayasın  
Fânîden hiç kimse bulmadı vefâ  
Sen de bulmazsın hiç vefâ

der.

İbrahim, kıssadan hisse alır. Eli bir şeye gitmez, dili tutulur. Sonra gece gündüz ağlar, Allâh'a yalvarır. Ertesi gün adamlarına av hazırlığı yapmaları için emreder ve ava çıkarlar. Hikâye burada kesilir.

Görüldüğü gibi bu nüshada yer alan hikâye de, kaynaklarda zikredilen İbrahim Edhem hikâyelerine çok benzemektedir.

Ashında bu hikâye, Vasfi Mahir Kocatürk'ün Türk Edebiyatı Tarihi'nde tanıttığı ve yazma nüshasının kendi hususi kitaplığında bulunduğunu bildirdiği "Destan-ı İbrahim Ethem"e daha çok

<sup>8</sup>Prof.Fahir İz, Eski Türk Edebiyatında Nesir, İstanbul 1964, s122-125.

benzemektedir. Hatta bu benzerlik, yalnızca anlatılan olayda değil anlatımda da kendisini açık bir şekilde göstermektedir.<sup>9</sup>

Her iki metinden bazı beyitleri karşılaştıracak olursak Adana İl Halk Kütüphanesi nüshasında,

Yine geldi gönlüme bir söz daği

Söyleyelüm diñler iseñ ey āhi

şeklinde olan ikinci beyit, Vasfi Mahir'de,

Yine geldi gönlüme bir söz dahi

Söyleyim dinler isen ey āhi<sup>10</sup>

şeklindedir.

Bu beyitte, ikinci mısranın başındaki kelimedeki görülen farklılığı dışında hemen bütün sözlerin aynı olduğu görülmektedir.

Yine Adana nüshasında,

Horasan'da bir pādişāh var idi

Hükmi şarkdan garba dek geçer idi

şeklinde olan dördüncü beyit, Vasfi Mahir'de,

Horasan'da var idi bir pādişāh

Hükmi şarkdan garba geçerci ey şāh<sup>11</sup>

şeklindedir.

Her iki metinde görülen bu benzerlik, hikâyelerin müellifinin aynı kişi olabileceğini düşündürüyor. Yine bu durum, bu hikâyenin çok sevildiğini ve çoğaltılarak okunduğunu da göstermektedir. Zaten Vasfi Mahir de, bu hikâyenin yüzyıllardan beri halk arasında okuna geldiğini ve hikâyenin baskısının da yapıldığını bildiriyor.<sup>12</sup>

Hikâye-i İbrâhîm Edhem, her ne kadar beyitler halinde ve mesnevi tarzında kafiyeleşmiş bir eser gibi görünse de, gerek kafiye gerekse vezin yönünden oldukça kusurlu bir eser olarak karşımıza çıkıyor.

Metinde, genel olarak kafiye kurallarına uyulmakla birlikte acemice düzenlenmiş kafiyelerin çokluğu dikkati çekmektedir. Hatta kafiyesiz

<sup>9</sup>Vasfi Mahir Kocatürk, Türk Edebiyatı Tarihi, Edebiyat Yayınevi, Ankara 1970, s.160-163.

<sup>10</sup>a.e., s.160.

<sup>11</sup>a.e., s.161.

<sup>12</sup>a.e., s.160.

beyitler de görülmektedir. Örneğin metin bölümünde yer alan 5, 10, 13, 14, 31, 41, 42, 44, numaralı beyitler böyledir. Burada 41 ve 42. beyitleri örnek olarak verebiliriz.

41.Didi kim ol kervâncıyam

Geldim işbu serâya konmak dilerem

42.Didiler pâdişâh serâyıdır bu serây

Pâdişâh serâyına kervân mı konar

Görüldüğü gibi 41 numaralı beyitte "-em, -am" sesleriyle yetinilmiştir. 42. beyitte ise, hiç ses benzerliği yoktur. Zaten yazma metinde 11 ve 12. beyitlerle 22. beyitten sonra gelen beyit ve mısralar birbirine karışmakta, metin adeta nesir görünümü arz etmektedir.

Başlığında da manzum olduğu bildirilen bu hikâyede, nazmın en önemli iki unsurundan biri olan vezin de oldukça kusurludur. Vezin, daha çok mesnevilerde kullanılan *Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün* kalıbına benzemektedir, fakat metnin baş taraflarında yer alan sayılı birkaç beyitin dışında kalıba uygun olarak yazılmış mısra veya beyit bulmak oldukça zordur.

Aşağıya aldığımız beyitlerdeki mısraların, *Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün* kalıbına uyduğu görülüyor.

Yine geldi gönlüme bir söz daği

Söyleyelüm diñler iseñ ey âhi

İşit imdi Hâk ne 'ibret eyledi

Âhiri sultanlığı terk eyledi

Metindeki mısralar, hece ölçüsüyle de bir uyum göstermiyor. Yani metinde belirli bir ölçüyü tutturmak hemen hemen mümkün olmamaktadır. Bununla birlikte bu mesnevinin yukarda belirtilen aruz kalıbına uygun olarak yazılmaya çalışıldığını düşünebiliriz.

Metnin içerisinde yer alan "*Allâh adı birle söze girelüm, söyleyelüm dinler isen ey ahi, idem anın neleyüp nitdigini, işit imdi Hak ne ibret eyledi, işit imdi ne hâl oldu meger*" gibi hitaplar, Halk edebiyatımızdaki sözlü hikâye geleneğine dair izler olarak karşımıza çıkıyor.

Bu durum, din ulularının menkabeleri arasında en eskilerinden biri olan Hikâye-i İbrâhîm Edhem'in de, önce sözlü gelenekte yaşadığını, daha sonra Dede Korkut Hikâyeleri'nde olduğu gibi yazıya geçirildiğini göstermektedir.

Hikâye-i İbrâhîm Edhem'in içerisinde yer alan kelimeler ve harekeyle gösterilen fonetik öğeler, eserin Eski Anadolu Türkçesi'yle yazılmış olduğunu gösteriyor. Örneğin birinci kişi eklerinin yuvarlak ünlülü olması, "*issi, eydür, işbu, imdi*" gibi sözler ve "*söyleyiserdür*" sözündeki "*-iser*" gelecek zaman eki bu durumu açıkça belirtiyor.

Ayrıca metinde, Eski Anadolu Türkçesi'ne özgü yuvarlak ünlülerin yanında "*anın, hâtûnına, yitirdim, geldim*" gibi dar ünlüleri gösteren hareketlerle yazılmış bazı kelimelerin de bulunması, eserin geç dönemde yazıya geçirilmiş olabileceğine dair birer işarettir.

"Manzum Halk Hikâyelerinden Cümcüme Sultân" başlıklı makalesinde Zafer Önler, bu tür hikâyeleri, konularının basitliği ve yalın bir halk diliyle yazılmış olmalarından dolayı halk edebiyatı ürünleri içerisinde saymanın daha doğru olacağını belirtiyor.<sup>13</sup> İnceleme konumuz olan İbrahim Edhem hikâyesi de, gerek dil gerekse anlatım özellikleri bakımından Divan şiirinin özelliklerini tam olarak yansıtmıyor. Bu nedenle İbrahim Edhem hikâyesini de, Zafer Önler'in ve Vasfi Mahir'in belirttiği gibi Divan şiirinin halka inmiş bir kolu saymak mümkündür.<sup>14</sup>

Sonuç olarak Adana İl Halk Kütüphanesi, Ramazanoğlu Kitaplığı Yazmaları arasında tespit ettiğimiz Manzûme-i Hikâye-i İbrâhîm Edhem'in Eski Anadolu Türkçesi dönemine ait bir eser olduğunu ve XV. ya da XVI. yüzyıldan sonra yazıya geçirildiğini tahmin ediyoruz.

<sup>13</sup>Zafer Önler, "Manzum Halk Hikâyelerinden Cümcüme Sultân", Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, C.V, S.2, Elazığ 1991, s.371.

<sup>14</sup>a.e. ve bkz. dipnot 9, s.140.

Adana İl Halk Kütüphanesi, Ramazanoğlu Kitaplığı Yazmaları arasında bulunan Manzûme-i Hikâye-i İbrâhîm Edhem'in transkripsiyonlu metni.

v.112-a

Bi'smi'llâhi'r-raḥmani'r-raḥîm

MANZÛME-İ HİKÂYE-İ İBRÂHÎM EDHEM

1. Allâh adı birle söze girelüm  
Hem Muhammed'e şalāvât virelüm
2. Yine geldi gönlüme bir söz daḡi  
Söyleyelüm diñler iseñ ey âḡi
3. Bir hikâyet kılalum ol mu'teber  
Şuḡl-ı dünyâdan el çeküp ol mu'teber
4. Ḥorasan'da bir pâdişâh var idi  
Hükmi şarkdan garba dek geçer idi
5. İbrâhîm Edhem dirler idi adına  
Ḥuṭbe okunur idi anıñ adına
6. Ḥorasan'da ol sultân idi  
Ehl-i fazl ile ol mihmân idi
7. İdem anıñ neyleyüp nitdigini  
Ḥorasan'dan Mekke'ye gittigini
8. İşit imdi Ḥaḡ ne 'ibret eyledi  
Âḡiri sultânlığı terk eyledi

9. Tahtı üzre bir gice yatmış idi  
Harîr atlas döşege batmış idi
10. Çün şabâh yakın idi uyandı hemân  
Hâtûnına didi yâ kim seniñle hemân
11. Cennetiñ köşki içre birbirimiz  
Nolaydı cem<sup>c</sup> olayıdık ikimiz
12. Böyle dirken gördigi bir kişi  
Serây üzere gezmekdür anıñ işi
13. İbrâhîm çağırır ne kişisin sen  
Gice ile eylesesin bu işi sen
14. Kişi eydür ben senin deveceñem  
Deve yitirdim ben anı isterem
15. İbrâhîm Edhem bu sözi diñledi  
Ey kişi şaşgun mısın yâ didi
16. Hem tam üzere deve çıkar mı  
Hem issi gelüp anı arar mı
17. Kişi eydür izi sıra gelürem  
Arayup anı bunda buluram
18. İbrâhîm eydür vireyim bir deve  
Alup anı gidesin ive ive
19. Kişi eydür pâdişâhum deyü yatasın  
Harîr atlas içine sen batasın

v.112-b

20. Bu altun taht üzere Tañrı bulnur mı  
Böyle yatmağıla cennet alınır mı

21. Terk idüp taci tahtı gir yola  
Fâniyi terki idüp bâkîyi bul şala

22. Cennet bulunmaz bu begligile  
Dâ imâ nefse ârzûsın virmegile

23. Delü şaşgun bellüdür bilmez misin  
Kendi özüñe bir nazar kılmaz mısın

24. Hâ benim deve arayup bulduğum  
Hâ seniñ Tañrı'ya kul olduğun

25. Şimdi seni deve deyü yudaram  
Tacı tahtı başına dâr iderem

26. Deveci degil imiş gör bu çibreti  
Gâ'ib oldı söyleyüp bu hikmeti

27. Pâdişâh uyanır gibi uyandı uykudan  
Mecnûn ola yazdı işbu kaygudan

28. İrte oldı yüzi anıñ gülmedi  
Hayretde kalup nidecegin bilmedi

29. Üç gün oldı ta'am ağzına almadı  
Hem şu aşlâ boğazına girmede

30. Melül melül tahtı üzere oturur  
Hem zikru'llâhı lisânına götürür

31. Yüzü anıñ aślā hiç gülmez idi  
Bu işi hīç kimseye dimez idi
32. Melül oldığını anıñ hep bildiler  
Vezīrleri katına hep geldiler
33. Didiler ey şāhımız noldı size  
Bu melüllikdan haber virdiler bize
34. Pādişāh bunlara hīç söylemedi  
Ol hāli hīç kimseye şerh eylemedi
35. Kapucılar saf bağlayup durmuş idi  
Tahtı üzere o şāh oturmuş idi
36. İşid imdi ne hāl oldu meger  
Karşusından çıka geldi bir heybetlü er
37. Yile yile pādişāha geldi o er  
Korkusu yok kimseden kılmaz hazer
38. Kapucılar ne kişidür bilmedi  
Hiç biri nuṭka kādır olmadı
39. Doğrulup geldi hemān bu serāya  
Hiç kimse māni<sup>c</sup> olmadılar ol ere
40. İçerü girü virdi hem selāmın  
Söyleyiserdür birez ʿibret kelāmın
41. Didi yā kim ol kervāncıyam  
Geldim işbu serāya ḳonmak dilerem

42. Didiler pâdişâh serâyıdır bu serây  
Pâdişâh serâyına kervân mı konar
43. Kişi eydür bâkıyî fânîye şatmayasın  
Dünyâ için âhîretin yıkmayasın
44. Fânîden hiç kimse bulmadı vefâ  
Sen de bulmazsın hiç vefâ
45. Kervâncı degil bu bir nâs idi  
Şöyle kim hem Hızır u İlyâs idi
46. Ol sebep oldı hem gelüp gitmek  
İbrâhîm Edhem'e işâret itmek
47. Söyledi aña işbu 'ibret kelâm  
Nâ-bed'îd oldı odadan ve's-selâm
48. Anı görüp İbrâhîm'ün tākātı  
Yine derd üstüne derd oldı katı
49. Hisseyi deveciden almış idi  
Hisseyi bu kışşadan bilmiş idi
50. İşbu hisseyi çeküp fikr iderken  
Ne hâldür işbu deyü zikr iderken
51. Pâdişâhın hiç mecâli kalmadı  
Hayretde kalup nidecegin bilmedi
52. Nuçkı dutıldı söylemez oldı dili  
İrmez oldı hiç bir nesneye eli

53. Sen bilirsiñ hâlimi yâ Rabbenâ  
Deyü ağlar o şâh yana yana
54. Uyku görmez gündizi hem gicesi  
Ta'acçüp eyleyüp kaldı nicesi
55. İrtesi gün emr eyledi at getir  
Hem yidek hâzır idüñ hem çadır
56. Varup hem avı şikâr eyleyelüm  
Şahralarda göñlümüz egleyelüm
57. Cümle asker binüp anda varalum  
Bu hâlimiz neye varır görelüm
58. Pâdişâhın emrini hep bildiler  
Atı tonı cümle hâzır oldılar
59. Hep vezîrler düşdi şâhın yanına  
.....kıldılar
60. Avlayuban.....  
.....

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ مَنْظُومَهٗ مَکَّیَّهٗ اِبْرٰهَیْمِ اَدَهَمِ

- 1 اللّٰه اَدِي بِرَه سوزَه كِر لُوم هَم مَحْمَدَه لُوت وِبَر لُوم
- 2 بيه كَلْدِي كُو كَلَاوَمَه يِر سوز دِي سُو بِلَا لُوم دِي كَارِي سَنَك اَدِي
- 3 بِيَه مَكَابِت فَيَد لُوم اَوُر مَعْبَرَه سَنَقَل دِي بَادَا كَا اَلْ هُكُوب اَوُر مَعْبَر
- 4 فُور سَنَدَه يِر بَادَا شَاه وَا اِبْدِي هَمِي هَمِي شَرَفَدَه عَنَه بِه دَاك وِجَك دِي
- 5 اِبْرَاهِيم اَدَهَم دُبِر لِر اِبْدِي اَدِينَه هَطْلَه اَوْ فُور دُر اِبْدِي اَسْبَل اَدِينَه
- 6 فُورَه سَانَه اَوُر سَلَطَا اِبْدِي اَهْل فَضِيلَه اَمَهَامَا اِبْدِي اَهْمَا
- 7 اِبْدِي اَنْكُ بِنْدِيوُر شُد بِنْدِي سُور سَنَدَه مَكِّيَه كِنْدِي بِنْدِي
- 8 اِسْت اِمْدِي صَوْنَه عِبْرَت اَبْدِي اَصْرِي سُلْطَانِي نَزَل اَبْل اِبْدِي
- 9 مَحْمَدِي اَوُر لَه يِر كَبِه يَامُنِي اِبْدِي هِر اَهْلِي دُو شَكَه بَا طَلِي اِبْدِي
- 10 صُورَه هَمَا بَقِي اِبْدِي اَوَا بَدِي هَمَا هَا تُونَه دِي دِي اَبِي سَنَك لَه هَمَا
- 11 هَسْبَت كُو سَنَكِي اَهْمَه يِر بِي عَز نُو بَدِي جَم اَوُرَه اِبْدِي اَبَا يَسْبَس بُو يَاه دِير تَمَا
- 1 اَبْرَاهِيم يِر كَبِي سَرِي اَوُر كَز مَكْدُور اَنْك اِبْسِي
- 2 اِبْرَاهِيم يِر عَز بَرَه كَبِي سَن سَن كَبِه اَبَه اَبِيَه سَبِي بُو اَشِي سَن

- 14 کسی ایدوزی سینگ دوه قامم دوه ییزدیم سانی ایشتم
- 15 ابراهیم ادهم یوزری دکلدی ای کئی شاشعوا صینی یادیدک
- 16 همم قام اوزردون یغادهم همم ایشی کلوب ای ارادهی
- 17 کیتی ایدوز ایزه صین کلوروم اربوب ای یوله بولورم
- 18 ابراهیم ایدوز ویزیم بر دولا اویب انی لید سالی اربوا ایدو
- 19 کیتی ایدوز یارشا هم دیوانه صیر اعلالی اجهنه سانی ایه کما
- 20 بوانتور یخت اوزون کوزی بوله یوله یامه عینه هنت الیزری
- 21 ترک ایدوز تاجی کتیر یوله مانی ترک ایدوز باقی بولوله
- 22 هنت بوزنیز بویک کله اراغانقی وار زورینی ویزر فاکله دولورسا
- 23 لیدیز ییز صینی کدی اوزونم بر لفظ کلیر صانی هانیم دوت ایدوب
- 24 بولورم هم سنله تکریه نول اولور سنله شهیدی سنی دن دیوروردم
- 25 نامو یخت بانیگه وار ایدوزم دوه یی کلور ایشی کلور بوجیزین فاکسه
- 26 غایب اولدی سویوب بولورم بادشاه اوی ایزری اواندی اولور کوز
- 27 هنت اوله یاله تدی شوپا کلور ایزنه اولدی یوزری ایشی کلور
- 28 لیزر نه قانور بند کئی لیدت ایلچ کلور اولدی کلور ایشینه ایلدی

- 29 همم موللا بوغاز ییله کیر لیدی مولور مولور یغی اولور ووزور
- 30 همم دیگور اولله لسانه کلور بوزور ایلک اعلایه ییگور ماز ایدک
- 31 بوز ایشی همم کسه دیماز ایدک مولور اولور یغی ایشی کلور
- 32 ویزر لیرک قانتا هنت کلور ایشی دیلیر ایشی کلور ایشی کلور
- 33 بومولور ایلدی کلور ویزر کلور یین بادشاه بوز اولور ایشی کلور ایدک
- 34 اولر مالی هنج کسه شرم ایلدی قاپو صیر من ان ایشی کلور دولور ایدک
- 35 یغی اولور اوزراه اولور ایشی کلور ایدک نه عال اولدی کلور
- 36 فارموسیندی جیف کلورک تر هیلو ییله ییله بادشاه کلور اولور
- 37 نور فورسوسون کسمل کلور ضرر قاپو یی ایشی کلور ایدک
- 38 هنج بیرک دهله قادیر اولورک دوزور ایشی کلور کلور کلور
- 39 هنج کسه مانغ اولدی اولر ایشی کلور ایدک همم سلا مانی
- 40 سونلی سوز ایزر ییزر کلور ایشی کلور ایدک اولر کلور ایشی کلور
- 41 کلور ایشی کلور قونق دیلیرم دیدیز کلور ایشی کلور ایشی کلور
- 42 بادشاه سز اینه کور ایشی کلور ایشی کلور ایدک باقی قانتا فاکسه
- 43 دنبا ایشی کلور ایشی کلور ایشی کلور ایدک ایشی کلور ایشی کلور

- 44 سَنَدَ بَوْمَا زَسْتِي هَجَّ وَفَا كَرُوْنِي دَكِيْلُ بُوْرِنَا سِي اِيْدِي
- 45 سُوْبِيْلَه كَيْمُ هَجْمُ حِيْضِ اِيْيَا سِي اِيْدِي اُوْرَسَبَّ اُوْنْدِي هَجْمُ كَلُوْرُ كَيْمَتِكْ
- 46 اِبْرَهْمُ دَهْمُه اَشَارَتِ اَمَلِكْ سُوْبِيْدِي اِيْمَا اِسْتَوْعِيْرَتِ كَلَامِ
- 47 نَايِدِيْمِه اُوْلْدِي اُوْرَه دَكَا وَالسَّلَا اِنِي كُوْرُوْب اِبْرَاهِيْمَكْ طَا قَتِي
- 48 يِيْلَه دَرْتِ اُوْسُوْنَه دَرْتِ اُوْنْدِي قَتِي غَمْتَه دُوَه جِيْدَه اَلْمَنِي اِيْدِي
- 49 حِيْضَه بُوْفُقْدَه يَنْمِيْشِي اِيْدِي اِسْتَوْصَه مَكُوْب فَكْر اِيْدِي كُنْ
- 50 نَه طَالِدَرُه اِسْتُوْدِيُوْدِي كِر اِيْدِي كُنْ يَادِ شَاهِيْمَكْ هَجْمُ مَجَاوِي قَدْمَه دِي
- 51 فَيْرْتَه فَانُوْب يِيْنِدَه هَجْمِي يَلْمِدِي نَطْفِي دُوْنُوْلْدِي سُوْيَلْمَه اُوْنْدِي دِي
- 52 اِيْرَمَز اُوْلْدِي هَجْمُ بَرَسْنِيَه اَلِي سَتِي يِيْرَسِيْمَكْ حَايِي يَارَسِنَا
- 53 دِيُوَاغْلَرُه اُوْرَه يَانَه يَانَه اُوْيُقُوْلُوْرُمَز كُوْنْدُوْرِي هَجْمُ كِيَهِي
- 54 نَحْبُ اَيِيُوْبُ قَلْدِي نِيْجَهِي اِيْرْتَه سِي كُوْرُه اَمْر اِيْدِي اَنْ كَسُوْرَه
- 55 هَجْمُ يِيْدِي كْ مَجَا فَكْر اِيْدِي كْ هَجْمُ يَابْ وَا رُوْبُ هَجْمُ اُوِي شِيْكَار اَيِيْلِيُوْمُ
- 56 حَا مَرُوْرْدَه كُوْ كَلُوْمُرُ اَلْكَلْبَا نُوْمُ قُلْمَه عَسْكَرُ سِيُوْبُ اَنْدَه وَا رُوْمُ
- 57 بُوَاغْرَسِيَه وَا رِيْرَه كُوْرَه نُوْمُ يَادِ شَاهِيْمَكْ اَمْرِي هَجْمُ يِيْدِي سَتِي
- 58 اِنِي صَوْنِي قُلْمَه حَاظِر اُوْلْدِي بِيْرَه هَجْمُ وَا رِيْرَه دُوْنْدِي شَاهِيْمَكْ يَانَه

اَوْتُوْرِي